

DEPARTAMENT ZARZĄDZANIA
EUROPEJSKIM FUNDUSZEM SPOŁECZNYM

DZF-I-82203-37-PK/10

NK: 139238 /10

Instytucje pośredniczące
komponentu regionalnego PO KL
wg rozdzielnika

Szanowni Państwo

W związku z trwającymi pracami nad Planami działania Priorytetu IX PO KL w 2011 r., a także w nawiązaniu do przedstawianych przez instytucje pośredniczące propozycji kryteriów wyboru projektów w zakresie upowszechniania wychowania przedszkolnego, pragnę przedstawić poniższe stanowisko Instytucji Zarządzającej PO KL w zakresie zapewnienia trwałości udzielanego wsparcia oraz równego dostępu wszystkim podmiotom zainteresowanym uzyskaniem wsparcia EFS.

Wsparcie Europejskiego Funduszu Społecznego na rzecz upowszechniania edukacji przedszkolnej realizowane jest w Polsce od 2004 r. Najpierw w ramach Działania 2.1 SPO Rozwój Zasobów Ludzki, a następnie w ramach Poddziałania 9.1.1 PO KL ze środków EFS sfinansowano utworzenie prawie 3000 nowych ośrodków prowadzących w różnych formach wychowanie przedszkolne. W ich ramach wsparciem objęto kilkanaście tysięcy dzieci w wieku od 3 do 5 lat, co w dużej mierze przyczyniło się do wzrostu wskaźnika upowszechnienia edukacji przedszkolnej w Polsce. W kontekście oddziaływania wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego istotnym problemem i jednocześnie wyzwaniem dla instytucji uczestniczących we wdrażaniu PO KL jest zapewnienie trwałości instytucji form wsparcia realizowanych na rzecz edukacji przedszkolnej. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, kiedy ze środków EFS tworzony jest nowy ośrodek edukacji przedszkolnej (lub jej tzw. inna forma), a po zakończeniu realizacji projektu, a więc również zaprzestaniu finansowania EFS, ośrodek zagrożony jest likwidacją ze względu na brak źródeł finansowania i jedyną możliwością jego dalszego funkcjonowania jest dalsze finansowanie ze środków EFS. Powyższa sytuacja stoi w sprzeczności z logiką interwencji leżącej u podstaw Poddziałania 9.1.1, jaką jest stymulowanie określonych inicjatyw, które po początkowym okresie finansowania ze środków EFS powinny być przejmowane przez podmioty odpowiedzialne za ich prowadzenie w krajowym porządku prawnym. W tym kontekście rolą interwencji EFS w projektach obejmujących tworzenie ośrodków wychowania przedszkolnego jest sfinansowanie kosztów uruchomienia placówki, które z reguły znacznie przewyższają koszty jej późniejszego utrzymania i w przypadku wielu samorządów szczebla gminnego nie mogłyby zostać sfinansowane ze środków własnych jednostki samorządu terytorialnego. Dzięki interwencji EFS samorządy lub inne organy prowadzące mogą pokryć m.in.: koszty związane z organizacją pracy ośrodka przedszkolnego w początkowym okresie jego istnienia, koszty zakupu wyposażenia ośrodka, koszty znalezienia, zatrudnienia i przeszkolenia nauczycieli lub opiekunów dzieci w wieku przedszkolnym, a także koszty wynikające z uczestnictwa dzieci w edukacji przedszkolnej w okresie trwania projektu. Środki EFS powinny być zatem katalizatorem działań, a nie finansować bieżących wydatków związanych z funkcjonowaniem przedszkoli, co jest zadaniem ustawowo leżącym w kompetencji samorządów lokalnych. Zgodnie z logiką interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego beneficjenci powinni zapewnić trwałość projektów po zakończeniu ich realizacji ze środków unijnych, a więc w ramach przygotowywanych projektów wskazać jakie działania zostaną podjęte, aby utworzony ośrodek przedszkolny lub stworzone dodatkowe miejsca dla dzieci w istniejących ośrodkach, zostały zachowane po zakończeniu finansowania z EFS np. poprzez przejęcie ich finansowania przez samorząd gminny lub stowarzyszenie rodziców.

W tym świetle, a także w ramach wymiany opinii pomiędzy Instytucją Zarządzającą PO KL a Komisją Europejską odnośnie zasadności i efektywności dalszego finansowania działań służących upowszechnianiu

edukacji przedszkolnej w ramach PO KL, IZ PO KL uznaje za zasadne podjęcie przedstawionych poniżej działań ukierunkowanych na zapewnienie trwałości tworzonych w ramach Poddziałania 9.1.1 ośrodków edukacji przedszkolnej.

1. Koncentracja na tych obszarach lub istniejących ośrodkach edukacji przedszkolnej, które nie otrzymywały dotąd środków EFS.

W celu uniknięcia sytuacji, w których w postępowaniu konkursowym dofinansowanie otrzymują ośrodki, które powstały dzięki wsparciu EFS lub istniały przedtem, lecz dzięki środkom EFS rozszerzyły swoją działalność, tworząc nowe możliwości (miejsca) edukacji przedszkolnej, IZ PO KL rekomenduje koncentrację wsparcia od 2011 r. lub od 2012 r. na tych obszarach geograficznych lub tych funkcjonujących obecnie ośrodkach edukacji przedszkolnej, które dotąd nie otrzymywały wsparcia ze środków EFS. Powyższa koncentracja jest tym bardziej uzasadniona, iż Poddziałanie 9.1.1 cieszy się wysoką popularnością i w wielu regionach środki przeznaczone na finansowanie tego Poddziałania są bliskie wyczerpania. Tym samym w obliczu wysokiej aktywności silnych finansowo i organizacyjnie organów prowadzących ośrodki przedszkolnej niska alokacja może okazać się przeszkodą w dofinansowaniu również projektów organów prowadzących o niższym potencjalnie organizacyjnym i finansowym. **Koncentracja środków przyczyni się więc do zwiększenia szans słabszych organów prowadzących, które dotąd nie korzystały ze wsparcia EFS, a organy o wyższym potencjale zachęci do poszukiwania alternatywnych wobec EFS źródeł finansowania zadań z zakresu edukacji przedszkolnej.** Formą zapewnienia ww. koncentracji powinny być kryteria dostępu lub wysoko punktowane kryteria strategiczne. W przypadku decyzji instytucji pośredniczącej o odłożeniu koncentracji działań na 2012 r. informacja o tych zmierzaniach powinna już teraz zostać podana do publicznej wiadomości, aby umożliwić samorządom lokalnym dostosowanie swojej polityki finansowej wobec problemu edukacji przedszkolnej na kolejne lata.

2. Trwałość jako element oceny wniosku o dofinansowanie projektu.

Pomimo faktu, że w ramach PO KL (z wyłączeniem projektów obejmujących udzielenie pomocy publicznej) nie obowiązują wymóg i definicja trwałości w rozumieniu rozporządzenia 1083/2006/WE, instytucje organizujące konkursy mają możliwość brania pod uwagę kwestii zachowania rezultatów projektu po zakończeniu jego finansowania w ramach oceny wniosków i wyboru projektów do dofinansowania. Umożliwia to kryterium ogólne odnoszące się do rezultatów projektu, w którym zgodnie pkt. 3.4a karty oceny merytorycznej ocenie podlega „*opis twardych i miękkich rezultatów oraz produktów projektu (...) z uwzględnieniem ich trwałości...*”. Ponadto należy podkreślić, iż wraz nowym wzorem wniosku o dofinansowanie projektu, który zacznie obowiązywać od 2011 r., kwestie trwałości produktów projektu zostaną bardziej szczegółowo uregulowane w instrukcji wypełniania wniosku. Należy więc zauważyć, iż już obecnym systemie wyboru projektów oceniający wnioski w ramach Działania 9.1.1 mają możliwość zwracać uwagę na kwestię zapewnienia trwałości produktów projektu po zakończeniu jego realizacji i obniżyć ocenę tych wniosków, które nie zawierają informacji o tym, w jaki sposób produkty wytworzone w ramach projektu zostaną utrzymane po zaprzestaniu finansowania ze środków EFS. Kolejną możliwością, jaką stwarza obecny system wyboru projektów, jest wprowadzenie kryterium dostępu lub wysoko punktowanego kryterium strategicznego, odnoszącego się do zapewnienia organu prowadzącego funkcjonowania ośrodka przedszkolnego po zakończeniu realizacji projektu. W przypadku ustanowienia ww. kryterium wnioski o dofinansowanie, które nie zawierałyby takiej deklaracji mogłyby być odrzucane na etapie oceny formalnej (kryterium dostępu) lub wnioski zawierające taką deklarację mogłyby otrzymywać wysoką premię punktową (kryterium strategiczne). W obu przypadkach deklaracja utrzymania funkcjonowania ośrodka przedszkolnego mogłaby zostać przeniesiona do umowy o dofinansowanie projektu zawieranej pomiędzy projektodawcą (organem prowadzącym) a instytucją organizującą konkurs. IZ PO KL rekomenduje zastosowanie ww. kryterium w ramach Planów działania na 2011 r. dla Priorytetu IX PO KL.

3. Zapewnienie współfinansowania ze środków organu prowadzącego

Innym środkiem zwiększającym szanse na zapewnienie funkcjonowania ośrodków edukacji przedszkolnej po zakończeniu realizacji projektów, w ramach których zostały utworzone lub rozszerzyły swoją działalność, jest zastosowanie powszechnego wymogu wkładu własnego ze strony organu prowadzącego. Wówczas zaprzestanie finansowania ze środków EFS nie wiązałoby się dla organu prowadzącego z koniecznością zwiększenia nakładów na funkcjonowanie ośrodka o pełną wartość otrzymywanego poprzednio dofinansowania, a jedynie o wartość wkładu EFS. Dodatkowo zgodnie z założeniem, iż uruchamianie działalności ośrodka lub inicjowanie rozszerzenia jest znacznie bardziej kosztochłonne niż zapewnienie jego bieżącej działalności, realne obciążenie organu prowadzącego byłoby faktycznie niższe niż dotychczasowe finansowanie (wkład) EFS. Ponadto należy zwrócić uwagę, iż zapewnienie równego dostępu wszystkich

podmiotów, które zgodnie z ustawą o systemie oświaty mogą być organem prowadzącym szkół i placówek oświatowych (a więc również przedszkoli), uniemożliwia odniesienie kryterium wkładu własnego jedynie w stosunku do jednostek samorządu terytorialnego. W związku z powyższym przedmiotowy wymóg powinien mieć formę kryterium dostępu odnoszącego się do zapewnienia wkładu własnego ze środków organu prowadzącego bez względu, czy będzie nim jednostka samorządu terytorialnego, czy inny podmiot. W tym drugim przypadku wkład własny organu prowadzącego powinien być wykazywany we wniosku o dofinansowanie projektu jako wkład prywatny. Wkład ten podlegać będzie również rozliczeniu we wnioskach o płatność, tak jak wszystkie wydatki projektu. Pragnę przy tym zaznaczyć, iż ze środków wkładu własnego mogą być finansowane wyłącznie wydatki kwalifikowalne, zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL. Dodatkowo, konieczność wniesienia wkładu własnego nie zawsze oznaczać musi zaangażowanie środków pieniężnych beneficjenta. Na podstawie Wytycznych dopuszcza się także możliwość wniesienia wkładu w postaci wkładu niepieniężnego.

Innym rozwiązaniem w zakresie montażu finansowego projektu jest wymóg rosnącego w kolejnych latach realizacji projektu zaangażowania finansowego projektodawcy (organu prowadzącego). Przyjęcie takiego rozwiązania zróżnicowałoby wartość wkładu własnego organu prowadzącego w kolejnych latach realizacji projektu przy czym wkład ten powinien być najmniejszy w pierwszym roku realizacji projektu, a najwyższy w ostatnim roku. Rozwiązanie takie służyłoby stopniowemu przekazywaniu obciążeń związanych z utrzymaniem i funkcjonowaniem ośrodka ze środków EFS na budżet organu prowadzącego. Powyższe rozwiązanie może być zapewnione przy średnim (dla całego okresu realizacji projektu) zaangażowaniu wkładu własnego w wysokości 15% kosztów kwalifikowanych np. przy założeniu równej kwoty wydatków w trzech kolejnych latach realizacji projektu – wymagany roczny udział wkładu własnego mógłby wynosić kolejno 0, 15 i 30%.

Dodatkowo IP może dostosować swoje działania do specyfiki danego województwa łącząc poszczególne elementy spośród wymienionych powyżej instrumentów. Możliwe jest na przykład zróżnicowanie wkładu własnego organu prowadzącego poprzez odpowiednie sformułowanie kryteriów wyboru projektów, tak aby podmioty, które już uzyskały wsparcie z EFS na rozwój edukacji przedszkolnej i aplikują ponownie o wsparcie na przedłużenie finansowania danego ośrodka były zobowiązane do wykazywania wkładu własnego, podczas gdy podmioty ubiegające się o dofinansowanie po raz pierwszy (dla ośrodków lub obszarów geograficznych dotąd nie wspieranych) były zwolnione z obowiązku wnoszenia wkładu własnego do projektu.

Jednocześnie w celu pogłębionej analizy skali problemu i zaprezentowania właściwych danych przed Komisją Europejską zwracam się do Państwa z uprzejmą prośbą o przekazanie informacji na temat liczby ośrodków przedszkolnych, które powstały dzięki dofinansowaniu EFS w ramach PO KL i funkcjonują/nie funkcjonują obecnie, po zakończeniu realizacji projektu w ramach Poddziałania 9.1.1. Uprzejmie proszę o przekazanie wypełnionej tabeli na adres poczty elektronicznej beata.wernio@mrr.gov.pl do dnia 30 października br.

Z poważaniem,

ZASTĘPCA DYREKTORA
DEPARTAMENTU

Dorota Bortnowska

Załącznik (1)

Do wiadomości:

Pani Claudia Torres – Bartyzel – Dyrektor Departamentu Funduszy Strukturalnych w MEN